

Samenvatting thema 4. Steden en kruistochten 1000-1500.

Floris V was heer van Holland en Zeeland, een belangrijk en machtig man. Hij woonde in 's Gravenhage (Den Haag) en liet er een nieuwe woning bouwen: het Binnenhof met de Ridderzaal.

De edelen waren niet blij met Floris V. Hij beschermde de boeren tegen de onderdrukking door de edelen die daardoor steeds minder macht kregen. De edelman **Gerard van Velsen** en een aantal van zijn vrienden namen Floris daarom gevangen.

Floris werd gevangen genomen in het **Muiderslot**. Toen boeren en burgers Floris wilden bevrijden, doodde **Gerard van Velsen** hem met een zwaard.

In de tijd van Floris V ontstonden veel steden die nu nog steeds bestaan, zoals Alkmaar, Amersfoort en Zwolle. Rond de stad lag een stadsmuur met een stadspoort en een gracht eromheen. De bewoners van de stad heetten **poorters**. Poorters woonden binnen de stadsmuren, binnen de poorten. Een ander woord voor poorter is burger. Floris gaf veel steden stadsrechten.

Met **stadsrechten** mochten de burgers niet alleen **zelf de stad besturen**, maar ook zelf de regels bepalen. Ze mochten een **stadsmuur bouwen, markten houden en tol heffen**. Voor de stadsrechten kreeg de heer veel geld. Maar dat geld verdienden de steden makkelijk terug met **de handel en het heffen van tol**.

Het bestuur van een stad bestond uit **de schepenen** (rijke burgers) en de **schout**. De schepenen werden gekozen door de burgers. De burgers en het bestuur wilden **orde** in hun stad. Er werd daarom zwaar gestraft en je kreeg ook fikse geldboetes.

Ook werd je aan **de schandpaal** gezet. Iedereen mocht je uitlachen en vuil naar je gooien. Bij dieven werd soms **de hand afgehakt**. Leugenaars werden **de tong uitgerukt**, valsspelers werden **een oog uitgestoken**.

Een zware straf was dat een misdadiger **verbannen** werd, hij moest de stad uit voor een tijdje of voor altijd.

In de stad waren kleine werkplaatsen, waarin **ambachtsmannen** hun spullen maakten en verkochten. Ambachtsmannen met hetzelfde beroep waren lid van een soort vereniging: **een gilde**.

Zo was er bijvoorbeeld **het houtwerkersgilde**. Het **slagersgilde** en het **schoenmakersgilde**. Alleen de mensen die lid waren van het gilde mochten dat beroep uitoefenen. De gilden zorgden er op die manier voor dat er niet te veel mensen met **hetzelfde beroep** in de stad waren. Ze spraken ook af welke **prijzen** hun leden mochten vragen voor hun producten. Ook

zorgde het gilde voor zijn leden. Als een gidelid bijvoorbeeld overleed, kreeg zijn familie **geld om van te leven**.

De gilden controleerden niet alleen de prijzen, maar ook **de kwaliteit**. Iemand kon pas lid worden als hij een **lange opleiding** had gevolgd. Je begon als **leerling** en moest eerst klusjes doen zoals de vloer aanvegen. Daar kreeg je dan niets voor betaald. Na een paar jaar werd hij **gezel**, dan kreeg je loon en leerde je het vak pas echt. Pas na jaren oefenen deed je een **proef** en als je slaagde mocht je jezelf **meester** noemen. Dan kon je lid worden van **het gilde** en zelf een eigen zaak beginnen.

De kerk centraal.

De kerk op het marktplein was het **centrale punt** van de stad. Van ver zag je de toren. En van ver kwamen mensen naar de markt om spullen te kopen en te verkopen. Hoe rijker de stad, hoe hoger de toren. De kerk had vaak **prachtig gekleurde ramen**

en stond vol met **beelden van heiligen**. Iedereen was gelovig in de tijd van steden en staten en de mensen vonden het heel belangrijk om dingen te doen voor hun geloof.

Ze gaven bijvoorbeeld geld, zodat ambachtslieden de kerk nog groter en mooier konden maken. Ze hielden **optochten** waarbij **beelden van heiligen** om de kerk werden gedragen. Of ze

gingen op **bedevaart**, wat betekent dat ze op reis gingen naar een heilige plaats. Soms maakten de pelgrims een tocht van een paar dagen naar een heilige plaats in de buurt, maar sommigen reisden naar heilige plaatsen in andere landen, zoals naar **Rome in Italië**. Zo'n **pelgrimstocht** duurde dan maandenlang.

Gotische en Romaanse stijl.

De gotiek is een **bouwstijl** die vooral in de **Middeleeuwen** populair was. Vooral **veel kerken en kathedralen** werden gotisch gebouwd. De gebouwen werden vaak van grijsachtige stenen gemaakt.

Waar is een gotisch gebouw aan te herkennen?

- Grote ramen, soms met **glas-in-lood**. Licht (dat door de ramen kan komen) was in deze tijd erg belangrijk.
- Hoge gebouwen: in de tijd van de gotiek was het **geloof** erg belangrijk. De kerken zijn erg hoog, omdat men dan dicht bij de **hemel** kon zijn.
- De gebouwen konden zo hoog worden omdat er **luchtbogen** werden gebruikt. Zij zijn stenen bogen die ervoor zorgen dat niet al het gewicht op de buitenmuren terechtkomt.

Daarvoor had men **Romaanse** gebouwen. Die werden **te donker en te eng** qua structuur gevonden. Ze hadden **zware dikke muren met kleine vensters en ronde bogen**.

De kathedralen waren het middelpunt van een stad, waar veel activiteiten plaatsvonden, niet alleen kerkdiensten. Er waren ook **kathedraalscholen** gevestigd. Hier lag het begin van de **universiteiten**.

Een heilige stad.

Een van de plaatsen waar veel **pelgrims** naartoe gingen, was **Jeruzalem**, een stad die heilig is voor **christenen, moslims en joden**. Ook vanuit Nederland vertrokken mensen voor de lange tocht naar **Jeruzalem**, waar ze het **heilige graf van Jezus** wilden bezoeken. Maar in **1071** werd Jeruzalem veroverd door de **Turken**, die **moslim** waren. Zij lieten geen **christelijke pelgrims** meer toe in hun stad.

Drie jaar op reis

Paus Urbanus II wilde Jeruzalem weer veroveren. Hij deed daarom een oproep aan alle christenen om **kruistocht** te gaan, een **heilige oorlog tegen niet-christen**. Wie

tijdens de kruistocht zou sneuvelen, zou regelrecht naar de hemel gaan,.

De oproep van de paus had succes. Meer dan **twintigduizend** mensen uit heel Europa verzamelden zich: **edelen, ridders, boeren en zwervers**. Het enorme leger trok over land naar Jeruzalem, een reis die jaren duurde. Veel mensen kwamen onderweg om door **honger, uitputting, ziektes en ongelukken**.

Uiteindelijk kwamen er in **1099** maar tienduizend kruisvaarders aan bij de heilige stad. Toch was dat nog steeds een groot leger. Ze bestormden Jeruzalem, dat verdedigd werd door de bewoners. Uiteindelijk wonnen de kruisvaarders. Ze richtten er een enorm bloedbad aan: ze doodden de bewoners van Jeruzalem en plunderden de stad.

Nieuwe contacten.

Hoewel het gelukt was om Jeruzalem te veroveren, was de strijd nog niet voorbij. De **moslims** brachten een leger op de been om de stad te **heroveren**. Daarom volgden er nog meer kruistochten, maar het lukte niet om de moslimlegers definitief te verslaan. Sterker nog, de moslims **heroverden** Jeruzalem.

Rond het jaar **1300** waren alle kruisvaarders uit het Midden-Oosten verdreven. Toch hadden ze hun doel deels bereikt: **christelijke pelgrims** mochten Jeruzalem weer bezoeken.

De kruistochten kostten duizenden mensen het leven, maar brachten ook **goede dingen**. **Kooplieden uit Italië** bijvoorbeeld waren tijdens de kruistochten naar het Midden-Oosten gevaren om de kruisvaarders van spullen te voorzien. Ze ontdekten daar spullen uit Azië die in Europa nog weinig bekend waren, zoals **zijde, specerijen en rijst**. Ze kochten die spullen om ze in Europa weer te verkopen.

Bedevaartsoorden.

Lourdes

Bernadette Soubirous, een 14- jarig meisje, verklaarde in **1858** in Lourdes een aantal keer **verschijningen van de Heilige maagd Maria** te hebben gezien. Een paar jaar later werd er een **standbeeld** opgericht vlak bij de plaats van de verschijningen. Er werd een **kapel** gebouwd maar die was al snel te klein voor alle bezoekers. Nu staan er

basilieken op die plek. Jaarlijks komen er duizenden mensen naar Lourdes om zich te laven aan het **bronwater van de grot**. Het water zou **genezend** werken.

Mekka.

De hadj is de pelgrimstocht naar Mekka, De hadj is verplicht voor alle gezonde volwassenen die over voldoende geld beschikken. Tijdens de pelgrimstocht wordt zeven maal een rondgang om de Kaäba, het zwarte gebouw, gemaakt. De Kaäba is door Abraham gebouwd. Per jaar nemen miljoenen mensen deel aan de had. Bidden gebeurt altijd, waar ook ter wereld, in de richting van de Kaäba.

Varanasi.

De stad Varanasi ligt in India aan de heilige rivier de Ganges. De stad is 2700 jaar oud. Per jaar komen er duizenden pelgrims om rituelen in de rivier uit te voeren. De pelgrims baden zich in de rivier om hun zonden af te spoelen. Overal op de rivier drijven lotusbloemen met kaarsjes, offers aan de goden. In de stad lopen heilige koeien rond.

Jeruzalem

De stad Jeruzalem is belangrijk voor drie verschillende geloven. Er stond een tempel die in 1000 voor Christus gebouwd werd, maar die is nooit meer opgebouwd. Er staan alleen resten van een muur, mensen komen ernaartoe om te bidden. Ook is er een bekende moskee, te herkennen aan een gouden koepel. Op de plek van de koepel werd Mohammed in de hemel opgenomen. De stad is ook

belangrijk omdat Jezus er ter dood werd veroordeeld en net buiten de stad werd gekruisigd.

